

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Istuntoasiakirja

A7-0028/2010

3.3.2010

MIETINTÖ

Europeana-hankkeen seuraavista vaiheista
(2009/2158(INI))

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta

Esittelijä: Helga Trüpel

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	14
TEOLLISUUS-, TUTKIMUS- JA ENERGIAVALIOKUNNAN LAUSUNTO.....	18
OIKEUDELLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO	22
VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS.....	25

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Europeana-hankkeen seuraavista vaiheista (2009/2158(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission 28. elokuuta 2009 antaman tiedonannon "Europeana – seuraavat askeleet" (KOM(2009)0440),
- ottaa huomioon komission 19. lokakuuta 2009 antaman tiedonannon "Tekijänoikeus osaamistaloudessa" (KOM(2009)0532),
- ottaa huomioon 20. marraskuuta 2008 kokoontuneen neuvoston päätelmät EU:n digitaalisesta kirjastosta Europeanasta¹,
- ottaa huomioon komission 11. elokuuta 2008 antaman tiedonannon "Euroopan kulttuuriperintöön yhdellä klikkauksella - Edistyminen kulttuuriaineiston digitoinnissa ja verkkosaatavuudessa sekä digitaalisessa säilyttämisessä EU:ssa" (KOM(2008)0513),
- ottaa huomioon digitaalikirjastoja käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän tekijänoikeuksia käsittelevän alaryhmän 4. kesäkuuta 2008 antaman lopullisen kertomuksen digitaalisesta säilyttämisestä sekä orpoteoksista ja teoksista, joiden painos on loppunut,
- ottaa huomioon digitaalikirjastoja käsittelevän korkean tason ryhmän - julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia käsittelevän alaryhmän - toukokuussa 2008 antaman lopullisen kertomuksen Euroopan kulttuuriperinnön digitointia ja sähköistä saatavuutta koskevista julkisista ja yksityisistä kumppanuuksista,
- ottaa huomioon 27. syyskuuta 2007 antamansa päätöslauselman "i2010 – Tavoitteena Euroopan digitaalinen kirjasto"²,
- ottaa huomioon kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä 24. elokuuta 2006 annetun komission suosituksen 2006/585/EY³,
- ottaa huomioon tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22. toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY⁴,
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 167 artiklan,

¹ EUVL C 319, 13.12.2008, s. 18.

² EUVL C 219, E, 28.8.2008, s. 296.

³ EUVL L 236, 31.8.2006, s. 28.

⁴ EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10.

- ottaa huomioon työjärjestyksen 48 artiklan,
 - ottaa huomioon kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan mietinnön sekä teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan ja oikeudellisten asioiden valiokunnan lausunnot (A7-0028/2010),
- A. ottaa huomioon, että digitaalisessa ympäristössä on olennaisen tärkeää taata kaikille mahdollisuus nauttia helpommin Euroopan kulttuuriperinnöstä sekä varmistaa sen edistäminen ja säilyttäminen tuleville sukupolville sekä Euroopassa että sen ulkopuolella,
 - B. ottaa huomioon, että Euroopan kulttuuriperintöön kuuluvien aineistojen digitointi edellyttää eurooppalaista kulttuuripolitiikkaa ja merkitsee voimakasta julkisen sektorin panosta sekä Euroopan unionin tasolla että jäsenvaltioissa kulttuurisen moninaisuuden säilyttämiseksi, kunnioittamiseksi ja edistämiseksi,
 - C. katsoo, että Euroopan yhteisen kulttuuriperinnön rikkautta ja moninaisuutta olisi edistettävä ja sen olisi oltava saatavilla mahdollisimman laajasti, myös Euroopan ulkopuolella, ja että jäsenvaltioilla ja kulttuurilaitoksilla, erityisesti kirjastoilla, on avainasema näissä pyrkimyksissä sekä kansallisella että alueellisella ja paikallisella tasolla,
 - D. ottaa huomioon, että Euroopan kulttuuriperintö koostuu suureksi osaksi yleisesti saatavilla olevista teoksista ja että digitaaliympäristössä niiden olisi oltava saatavilla mahdollisuuksien mukaan korkealaatuisessa muodossa,
 - E. katsoo, että kulttuuri- ja koulutusaineistojen käyttömahdollisuudet on asetettava etusijalle pyrittäessä parantamaan koulutuksen tasoa ja elintasoa,
 - F. katsoo, että on tarpeen määritellä Euroopan kulttuuriperinnön digitoinnille yhteiset standardit, ja toteaa, että hyvin monia eri kirjastojen hallussa olevia digitoituja teoksia ei ole saatettu julkiseen käyttöön digitaalisten tallennusmuotojen yhteensopimattomuuden vuoksi,
 - G. katsoo, että kirjastot ovat henkilökuntansa ansiosta sopivimpia laitoksia valvomaan ja hoitamaan teosten digitointiprosessia,
 - H. katsoo, että Euroopan digitaalikirjasto ei saisi jäädä pelkäksi digitaalseksi kokoelmaksi ja tiedonhallinnan välineeksi, vaan sen olisi kehitettävä monia erilaisia teknisiä resursseja ja mahdollisuuksia tiedon luomista, tutkimista ja käyttöä varten;
 - I. toteaa, että on otettava huomioon teknologian nopea kehitys ja sen mukanaan tuomat muutokset kulttuurikäytännöissä sekä Euroopan ulkopuoliset digitointihankkeet,
 - J. katsoo näin ollen, että jäsenvaltioiden on Euroopan kansainvälisen näkyvyyden lisäämiseksi viipymättä tehostettava toimiaan, aktivoitettava ja myönnettävä tarvittavat varat Europeanaan osallistumiseen ja siihen kannustamiseen,
 - K. ottaa huomioon, että vain hyvin pieni osa Euroopan kulttuuriperinnöstä on tähän mennessä digitoitu, että jäsenvaltiot etenevät eri vauhtia ja että massadigitointia varten varatut julkiset varat ovat riittämättömiä; katsoo, että jäsenvaltioiden olisi tehostettava

toimiaan julkisten ja yksityisten teosten digitoinnin jouduttamiseksi,

- L. toteaa, että Euroopan kulttuuriperinnön ja tieteellisen aineiston digitointi hyödyttää erityisesti koulutusta, tiedettä, tutkimusta, matkailua, yrittäjyyttä, innovointia ja viestimiä,
- M. toteaa, että digitaalitekniikka on myös merkittävä apuväline Euroopan kulttuuriperinnön saattamisessa niiden saataville, joilla on muita huonommat mahdollisuudet käyttää kulttuuritarjontaa, erityisesti vammaisille,
- N. ottaa huomioon, että tekijänoikeuksia koskeva lainsäädäntö on hyvin erilaista EU:n eri jäsenvaltioissa ja että monien teosten tekijänoikeustilanne on epäselvä,
- O. katsoo, että tarvitaan pikaisia toimia, jotta voidaan ratkaista "digitaalisen mustan aukon" ongelma eli 1900-luvun ja 2000-luvun kulttuurisesti arvokkaiden teosten käyttämättä jääminen; toteaa, että ratkaisuissa on otettava asianmukaisesti huomioon kaikkien osapuolten edut,
- P. katsoo, että tekijänoikeuksien suojaama julkaistu teos on katsottava orpoteokseksi, jos sen yhtä tai useampaa tekijänoikeuksien tai lähioikeuksien haltijaa ei voida tunnistaa tai löytää huolellisesta dokumentoidusta selvitystyöstä huolimatta,
- Q. katsoo, että tarvitaan enemmän tietoja Euroopan digitaalikirjastosäätien tekemän työn edistymisestä,
- R. katsoo, että Euroopan unionin toimien on oltava avoimempia,

Europeana – ratkaiseva askel Euroopan kulttuuriperinnön säilyttämisessä ja levittämisessä

1. pitää myönteisenä Europeana-nimisen korkeatasoisia sisältöjä tarjoavan Euroopan digitaalisen kirjaston, museon ja arkiston avaamista ja kehittämistä keskitetyksi, suoraksi ja monikieliseksi portiksi Euroopan kulttuuriperintöön;
2. muistuttaa, että Europeana-digitaalikirjaston olisi palveltava eurooppalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, jotta tulevat sukupolvet voivat muodostaa kollektiivisen eurooppalaisen muistin ja jotta estetään hauraimpien asiakirjojen vahingoittuminen toistuvassa käytössä;
3. korostaa, että Euroopan digitaalikirjasto on kulttuurin demokratisoinnin väline, koska se on etäältäkin kaikkien käytettävissä ja tuo näin sellaiset harvinaiset tai vanhat eurooppalaiseen perintöön kuuluvat asiakirjat erittäin monien ulottuville, joihin tutustuminen on vaikeaa niiden suojelun vuoksi;
4. painottaa, että on tärkeää kehittää Europeana täysin toimivaksi palveluksi, jossa on monikielisiä linkkejä ja semanttisia verkko-ominaisuuksia, joiden avulla teosten ja maailmanlaajuisesti käytettävissä olevien tietojen korkea laatu säilytetään;

(i) Tavoitteet

5. vaatii, että Europeanaa laajennetaan niin, että se käsittää vähintään 15 miljoonaa erilaista

digitoitua teosta vuoteen 2015 mennessä;

6. pahoittelee suuresti, että jäsenvaltiot eivät ole osallistuneet tasapuolisesti European sisältöjen luomiseen, ja kannustaa voimakkaasti niitä ja muita kulttuurilaitoksia tekemään tiivistä yhteistyötä teosten digitoimiseksi ja jatkamaan ponnistelujaan digitointisuunnitelmien laatimiseksi kaikilla mahdollisilla tasoilla ja siten välttämään toimien päällekkäisyyttä ja nopeuttamaan kulttuurisisältöjen digitointia, jotta asetetut määrälliset tavoitteet voidaan saavuttaa (10 miljoonaa asiakirjaa vuoteen 2010 mennessä);
7. kehottaa etsimään keinoja kannustaa kulttuurilaitoksia tekemään oikeudenhaltijoiden kanssa sopimuksia teosten rajat ylittävistä saataville saattamisesta heti, kun niiden digitointisuunnitelma on laadittu, ja edistämään yhdessä verkkokirjakauppojen kanssa kilpailukykyisen ympäristön luomista, koska tämä edistäisi kulttuuriperinnön levittämistä Euroopan alueella;
8. panee merkille, että Ranska yksin on tuottanut 47 prosenttia kaikista Europeanassa tällä hetkellä tarjolla olevista digitoituista teoksista, ja pitää sen vuoksi välttämättömänä, että jäsenvaltioita kannustetaan vielä aktiivisemmin lisäämään kansalliskirjastojensa ja kulttuurilaitostensa osallistumista, jotta kaikilla eurooppalaisilla olisi mahdollisuus hyödyntää omaa kulttuuriperintöään;
9. kannustaa komissiota osallistumaan sellaisten keinojen etsintään, joilla saataisiin kiinnitettyä jäsenvaltioiden huomio siihen, että Europeanatietokannan käyttäjät etsivät merkittäviä teoksia, jotka ovat saatavilla kansallisissa kokoelmissa mutta eivät Europeanassa;

(ii) Hyöty

10. korostaa digitoinnista saatavaa mahdollista taloudellista hyötyä, koska digitoituilla kulttuuriteoksilla on merkittävä taloudellinen vaikutus erityisesti kulttuurisidonnaisiin teollisuusaloihin ja koska ne vahvistavat osaamistaloutta, minkä lisäksi on otettava huomioon, että kulttuuriteokset eivät ole tavanomaisia taloudellisia hyödykkeitä ja että niitä on suojeltava liialliselta kaupallistumiselta;
11. korostaa, että Europeanasta olisi tultava yksi tärkeimmistä koulutuksen ja tutkimuksen tukipalveluista; katsoo, että Europeanan johdonmukainen integrointi koulutusjärjestelmiin voisi lähentää eurooppalaisia nuoria kulttuuri-, kirjallisuus- ja tieteelliseen perintöön ja sisältöön; katsoo, että Europeanasta tulee lähentymisen väline ja että se edistää EU:n kulttuurien välistä yhteenkuuluvuutta;

(iii) Kaikkien ulottuville

12. korostaa, että portaalin suunnittelussa on ennen kaikkea otettava huomioon käyttäjäystävällisyys ja erityisesti selkeys sekä sisältöjen löytämisen helppous;
13. korostaa, että olisi mahdollisimman pikaisesti suunniteltava Europeanan saattamista käytettäväksi kaikilla virallisilla kielillä, jotta kaikki EU:n kansalaiset voisivat hyötyä siitä;

14. huomauttaa, että portaalissa olisi otettava huomioon vammaisten henkilöiden tarpeet ja että vammaisille olisi taattava täydet mahdollisuudet käyttää Euroopan kollektiivista tietämystä; kannustaa siksi kustantamoja julkaisemaan enemmän teoksia vammaisille soveltuvassa muodossa; suosittaa komissiolle, että huolehditaan siitä, että vammaisille henkilöille tuotetaan mahdollisimman laajasti digitaalisällön erityisversioita, kuten äänikirjoja;
15. korostaa, että yhteisen eurooppalaisen kulttuuriperinnön on tärkeää olla yhtäläisesti kaikkien saatavilla, ja pyytääkin jäsenvaltioita poistamaan EU:n sisäiset esteet, jotka vaikeuttavat Europeana-tietokannan joidenkin osien käyttöä;
16. vaatii komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet Euroopan ja EU:n ulkopuolisten maiden välisen osaamiskuilun syntymisen välttämiseksi ja takaamaan eurooppalaisille rajoittamattomat mahdollisuudet hyödyntää omaa kulttuuriperintöään kaikessa sen moninaisuudessa ja huolehtimaan siitä, että kulttuuriperintö on kaikkien ulottuvilla;
17. pyytää komissiota jatkamaan korkean tason asiantuntijaryhmän työskentelyä, koska se edistää yhteistä visiota Euroopan digitaalikirjastoista, ja tukee käytännön ratkaisujen löytämistä avainkysymyksiin, jotka vaikuttavat kulttuuriteosten saatavuuteen verkossa; kannustaa luomaan Europeanaan liittyvän erillisen verkkotilan, jossa käyttäjät voivat luoda sisältöjä;
18. korostaa, että Europeana-verkoston olisi toteutettava kaikki tarpeelliset toimet verkossa ja sen ulkopuolella mainostaakseen itseään erityisesti Euroopan kulttuuritoiminnoissa yksityisellä, julkisella ja koulutussektorilla mukana olevien kansalaisten keskuudessa;

Enemmän ja parempia sisältöjä Europeanaan

19. kannustaa sisällöntuottajia monimuotoistamaan Europeanan sisältöjä, erityisesti audio- ja videosisältöjä, ja kiinnittämään erityistä huomiota suullisiin kulttuureihin kuuluviin ilmaisumuotoihin ja sellaisiin teoksiin, jotka vahingoittuvat helposti, ottaen samalla huomioon teollis- ja tekijänoikeudet ja erityisesti esittäjien ja tekijöiden oikeudet; korostaa tässä suhteessa, että moraalisten oikeuksien kunnioittaminen on tärkeää teosten loukkaamattomuuden turvaamiseksi ja kaikenlaisten muutosten estämiseksi (sensuuri, teosten muokkaaminen jne.);
20. katsoo, että ilmaisunvapaus ja taiteellinen ilmaisu kuuluvat perustaviin arvoihin; katsoo, että kulttuurilaitoksiin tai kokoelman ylläpitäjiin ei pidä kohdistaa valvontaa tai sensuuria Europeanaan toimitetun eurooppalaisen kulttuurisen, kirjallisen tai tieteellisen sisällön osalta;

(i) Yleisesti saatavilla oleva aineisto ja käytettävyys

21. on vakuuttunut siitä, että yleisesti saatavilla olevan analogisen aineiston olisi formaatin muuttumisen jälkeenkin pysyttävä yleisesti saatavilla myös digitaaliympäristössä;
22. muistuttaa, että eurooppalaisen digitointipolitiikan ensisijaisen tavoitteen on oltava eurooppalaisen kulttuuriperinnön säilyttäminen ja että tässä suhteessa on tärkeää

varmistaa, että digitointia ei tehdä yksinoikeudella, jotta se ei johtaisi "uusien oikeuksien" syntymiseen, kuten siihen, että yleisesti saatavilla olevien teosten käytöstä tulisi maksullista;

23. muistuttaa, että Europeanan on voitava hyötyä julkisen ja yksityisen alan kumppanuuksien puitteissa muiden kirjastojen kanssa tehdyistä sopimuksista ja että näiden kirjastojen on saatava kopio jo digitoiduista aineistoista;
24. muistuttaa, että yleisesti saatavilla olevien teosten julkisen ja yksityisen alan kumppanuuksien puitteissa tuotettujen digitaalisten tiedostojen on jäätävä kumppanuuden osapuolena olleen julkisen laitoksen omaisuudeksi ja että jos tämä ei ole mahdollista ja jäsenvaltioiden kulttuurilaitokset joutuvat tällaisten kumppanuuksien puitteissa tekemään kansalliseen kulttuuriperintönsä kuuluvien teosten sellaisia digitointisopimuksia, joihin sisältyy yksinoikeuslausekkeitä, on varmistettava ennen teosten asettamista saataville Europeana-portaaliin, että näiden lausekkeiden rautessa digitaalisista tiedostoista tulee tosiasiallisesti näiden julkisten laitosten omaisuutta;
25. korostaa, että digitaalikirjasto ei saa laiminlyödä ensisijaista tavoitettaan estää Internetin tiedonvälityksen jääminen yksityisten kaupallisten yritysten huoleksi, jotta teosten digitointi ei merkitsisi kaikkien saatavilla olevan eurooppalaisen kulttuuriperinnön anastusta ja johtaisi sen uuteen yksityistämiseen;
26. suosittaa komissiolle, että digitaalisen sisällön tuottajia pyydetään varmentamaan Internet-sivut, joihin Europeanassa viitataan;
27. kehottaa niitä eurooppalaisia kulttuurilaitoksia, jotka toteuttavat yleisesti saatavilla olevien teosten sisällön digitoinnin, asettamaan sen saataville Europeanaan eikä rajoittamaan saatavuutta oman maansa alueelle;

(ii) Tekijänoikeuskysymykset, orpoteokset mukaan luettuina

28. painottaa, että olisi löydettävä ratkaisuja tekijänoikeuksien alaisten teosten ja erityisesti loppuunmyytyjen teosten ja orpoteosten tarjoamiseksi Europeanassa aloittain, noudattaen samalla teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia säädöksiä ja turvaten oikeudenhaltijoiden lainmukaiset edut; katsoo, että pidennetyn kollektiivisen lisensoinnin ja muiden kollektiivisten hallinnointikäytäntöjen kaltaisia ratkaisuja voitaisiin suosia;
29. pitää myönteisenä sitä, että komissio on käynnistänyt keskustelun EU:n tekijänoikeuslainsäädännöstä, jolla pyritään löytämään tasapaino oikeuksien haltijoiden ja kuluttajien oikeuksien välillä globaalien yhteyksien maailmassa, kun uuden teknologian luoma verkkotodellisuus sekä sosiaaliset ja kulttuuriset käytännöt muuttuvat nopeasti;
30. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita eurooppalaista tekijänoikeuslainsäädäntöä kehittäessään antamaan mahdollisimman yhtenäisiä ja kattavia säädöksiä, joiden tarkoituksena on varmistaa, että digitointiprosessissa ei synny erityistekijänoikeuksia; katsoo, että olisi pohdittava myös, tarvitaanko julkisten laitosten suorittamaa orpoteosten digitointia varten poikkeussäännöksiä;
31. pitää tärkeinä niin kutsuttuja orpoteoksia eli tekijänoikeuksien suojaamia teoksia, joiden

oikeudenhaltijoita ei voida tunnistaa tai löytää huolellisesta selvitystyöstä huolimatta, sekä tarpeellisenä määrittää tarkasti kunkin alan orpoteosten määrä ja laatu, jotta ongelmaan voidaan kehittää sopivia ratkaisuja;

32. kehottaa komissiota tekijänoikeudesta osaamistaloudessa 19. lokakuuta 2009 antamaansa tiedonantoon liittyen antamaan orpoteosten digitoinnista, säilyttämisestä ja levittämisestä lainsäädäntöehdotuksen, jossa tehdään loppu vallitsevasta oikeusvarmuuden puutteesta muttei unohdeta velvollisuutta pyrkiä huolellisesti selvittämään oikeudenhaltijat ja maksamaan näille korvaukset;
33. tukee komission aikomusta perustaa yksinkertainen ja kustannustehokas oikeuksien selvitysjärjestelmä julkaistujen teosten digitointia ja niiden Internet-saatavuutta varten siten, että tehdään tiivistä yhteistyötä kaikkien asianosaisten kanssa;
34. pitää siksi myönteisinä ja tukee ARROW-hankkeen¹ kaltaisia aloitteita, joiden osapuolina ovat sekä oikeudenhaltijat että kirjastojen edustajat, erityisesti koska nämä pyrkivät selvittämään oikeudenhaltijat ja näiden oikeudet ja selvittämään teosten oikeustilanteen, mukaan lukien tiedot siitä, onko kyse orpoteoksista vai teoksista, joiden painos on loppunut;
35. kehottaa komissiota kehittämään eurooppalaisen tietokannan orpoteoksista, joiksi katsotaan suojatut teokset, joiden oikeudenhaltijat ovat tuntemattomia tai joiden oikeudenhaltijoita ei huolellisesta dokumentoidusta selvitystyöstä huolimatta ole löydetty, minkä avulla olisi mahdollista vaihtaa tietoja oikeuksien hallinnasta ja järkeistää huolellisen selvitystyön kustannuksia;
36. pitää kannatettavana orpoteosten digitointiin ja levittämiseen tasapuolista Euroopan laajuista ratkaisua, joka alkaa teosten selkeästä määrittelystä, yhteisten standardien vahvistamisesta (mukaan lukien asianmukainen huolellisuus oikeudenhaltijoiden selvittämiseksi) ja orpoteosten käyttämiseen liittyvää mahdollista tekijänoikeuksien loukkausta koskevan kysymyksen ratkaisemisesta;
37. pitää tärkeänä löytää oikea tapa käsitellä yksityisiä dokumentteja (kirjeenvaihto, muistiinpanot, valokuvat, filmi- ja kuvataallenteet), jotka kuuluvat kulttuurilaitosten kokoelmiin, mutta joita ei ole koskaan julkaistu tai saatettu yleisön saataville, sillä ne ovat yksityisyyden suojan ja moraalisen oikeuden kannalta ongelmallisia;

(iii) Teknologiat

38. toteaa, että tarvitaan teknologiaa, jolla varmistetaan digitaalisen aineiston kestävä säilyttäminen pitkällä aikavälillä, sisällön hyödyntämiseen käytettyjen järjestelmien yhteentoimivuus, monikielinen navigointi ja sisällön saatavuus sekä yhtenäiset standardit; pitää myönteisenä avoimen lähdekoodin ohjelmistojen käyttöä edelleen Europeana-kokoelman rakentamisessa;
39. suosittaa, että komissio varmistaa, että kansallisten laitosten tai yksityisten kumppaneiden toimittamat digitoitun aineiston varmuuskopiot säilytetään näiden laitosten tai

¹ Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works

kumppaneiden tietokoneilla;

40. suosittaa, että komissio ja sen yksityisen sektorin kumppanilaitokset hankkivat Europeana-sivuston tekijänoikeussuojatulle aineistolle sellaisia tietotekniikkasovelluksia kuin kirjoitus- ja kopiointisuojaus ja että tiedostojen esittelysivulla on linkki sisällöntuottajan verkkosivuston sivulle, josta asiakirja on ladattavissa tuottajan määräämin ehdoin;
41. suosittaa, että komissio vaatii digitoituilta teoksilta vakiotyypistä sähköistä muotoa, jotta digitoituidut teokset olisivat yhteensopivia verkkoliittymän ja tietokannan kanssa;
42. katsoo, että Web 2.0 -työkalujen tutkimista olisi lisättävä ja etsittävä tapoja, joilla kansalaiset voivat (pitkällä aikavälillä) tuottaa sisältöä Europeanaan ilman että kulttuurilaitosten on välttämättä oltava tässä mukana;

Rahoitus- ja hallinnointikysymykset

43. korostaa, että kestävä rahoitus- ja hallinnointimallin luominen on ratkaisevan tärkeää Europeanan pitkän aikavälin olemassaolon kannalta; korostaa, että keskeisten sidosryhmien rooli on tämän hallinnointimallin perustamisessa erittäin tärkeä;

(i) Sponsorointi ja julkisen ja yksityisen alan kumppanuudet

44. painottaa, että on kehitettävä uusia rahoitusmenetelmiä, kuten julkisen ja yksityisen alan kumppanuuksia, jotta voidaan kattaa digitoinnista aiheutuvat suuret kustannukset ja pitäytyä tiukoissa aikarajoissa, edellyttäen kuitenkin, että tällaisissa kumppanuuksissa noudatetaan teollis- ja tekijänoikeuksia sekä kilpailua koskevia säännöksiä ja edistetään mahdollisuuksia tutustua teoksiin kulttuurilaitosten kautta; painottaa myös, että kirjastoille on taattava mahdollisuus käyttää digitoituja aineistoja vapaasti ilman aikarajoja;
45. korostaa, että unionin tasolla on sovittava yhteisistä menettelytavoista, joita noudatetaan vahvistettaessa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden ehtoja, ja että on käytävä tarkkaan läpi yksityisten sektorin toimijoiden kanssa tehdyt digitointisuunnitelmia koskevat kumppanuussopimukset ja eritoten niiden määräykset yksinoikeuslausekkeiden kestosta, siitä, miten kirjastot tekevät omassa käytössään pitämien digitaaltiedostojen hakukoneindeksoinnit ja -viittaukset, palvelun jatkuvuudesta, sopimusehtojen avoimuudesta ja digitoinnin laadusta;
46. korostaa, että kansalliskirjastojen teosten digitointi on tulosta investoinneista, joissa käytetään veronmaksajilta kerättyjä varoja; pitää sen vuoksi tärkeänä, että julkisen ja yksityisen sektorin välisissä kumppanuussopimuksissa määrätään, että yksityisen yrityksen kirjaston toimeksiannosta digitoiman teoksen digitaalisen kopion on oltava kaikkien hakukoneiden indeksoitavissa, jotta niihin voidaan tutustua kirjaston kotisivuilla eikä ainoastaan yksityisen kumppaniyrityksen sivuilla;
47. muistuttaa, että yksityissektorin toimijoiden osallistuminen digitointiin ei saa johtaa yksityisten toimijoiden yksinoikeuteen, mikä uhkasi kulttuurista moninaisuutta ja moniarvoisuutta, ja että näiden yksityisten yritysten osallistumisen edellytyksenä on kilpailusäännösten noudattaminen;

48. korostaa, että sponsorointi on mielenkiintoinen vaihtoehto Europeana-hankkeessa, koska sen avulla voitaisiin paitsi rahoittaa digitointia myös huolehtia loppuunmyytyjen teosten, orpoteosten ja tekijänoikeuksien alaisten teosten tekijänoikeusmaksuista sekä teosten saattamisesta saataville sähköisessä muodossa;

(ii) EU:n tuki ja julkinen rahoitus

49. korostaa, että merkittävä osa rahoituksesta olisi saatava julkisista varoista, kuten EU:n, jäsenvaltioiden ja kulttuuriorganisaatioiden antamista avustuksista, ja ehdottaa, että digitointiprosessi katsotaan osaksi Lissabonin strategiaa ja että seuraavaan monivuotiseen rahoituskehukseen luodaan tarkoitusta varten erillinen budjettikohta, mutta suosittelee, että hankkeelle edelleen etsitään tuottoja, jotta se pystyisi pidemmällä aikavälillä itse rahoittamaan itsensä;
50. korostaa, että ainoastaan erillisen budjettikohdan avulla voidaan varmistaa, että saatavilla olevat varat käytetään avoimesti, kustannustehokkaasti ja tavoitteiden mukaisesti;
51. panee merkille, että toistaiseksi eContentplus-ohjelmassa on varattu Europeanalle vuosiksi 2009–2011 ainoastaan 6,2 miljoonaa euroa;
52. vaatii, että seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä Europeanan käyttöön varataan aikaisempaan verrattuna moninkertainen summa;
53. korostaa tarvetta poistaa EU:n tason oikeudelliset esteet, jotta kirjastot voivat hakea unionin rahoitusta digitointiin;
54. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota esittämään Euroopan parlamentille vuosittaisen kertomuksen Europeanan kustannuksista ja sen edistymisestä;
55. ehdottaa, että parlamentti suorittaa Europeanan rahoitusjärjestelyjen tarkistuksen yhdessä komission kanssa jo vuonna 2011, jotta hankkeelle löydetään kestävä rahoitusmalli vuodeksi 2013 ja siitä eteenpäin; esittää, että julkista ja yksityistä rahoitusta yhdistävään rahoitusrakenteeseen siirtyminen maksimoisi sivuston tarjoamat mahdollisuudet;

(iii) Tiedottaminen ja tietoisuuden lisääminen

56. ehdottaa, että järjestetään "Join Europeana" -kampanja varojen keräämiseksi ja hankkeen mainostamiseksi sekä asiaa ja sen kiireellisyyttä koskevan tietoisuuden lisäämiseksi, ja suosittelee, että osa Europeanaa varten varatuista resursseista käytetään mahdollisimman laajan teosvalikoiman sisältävän, eri aineistotyyppit (teksti-, audio- ja videomuotoiset aineistot) kattavan kirjaston tunnetuksi tekemiseen mahdollisimman laajalle yleisölle;
57. ehdottaa, että "Join Europeana"-kampanjan mainonnassa käytetään luovuutta ja että se toteutetaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien ja sponsoreiden avulla siten, että tavoitetaan etenkin nuoret, esimerkiksi kansainvälisissä urheilutapahtumissa tai taidenäyttelyissä ja kulttuurin alan kilpailujen yhteydessä;
58. suosittelee, että komissio käynnistää kampanjan tiedotusvälineissä ja verkossa Europeana-sivuston tunnettuuden lisäämiseksi, verkkoliikenteen ohjaamiseksi

eurooppalaisilta palvelimilta Europeanan lähteisiin, joista on ensisijainen pääsy digitaaliaineistoon, ja jäsenvaltioiden ja kulttuurilaitosten kannustamiseksi tuottamaan sisältöä sivustolle; katsoo tarpeelliseksi myös erityisen tiedotusvälineissä toteutettavan tiedotuskampanjan, joka kohdistettaisiin opiskelijoille ja opettajille kaikilla koulutustasoilla ja jossa keskityttäisiin Europeanan digitaaliaineistojen käyttöön opetustarkoituksiin;

59. katsoo, että tällainen kampanja muistuttaisi läheisesti sen tyyppistä toimintaa, joka jo on katsottu tarpeelliseksi Euroopassa yhä ilmenevän digitaalisen kuilun kaventamiseksi, jotta kaikilla olinpaikastaan riippumatta olisi mahdollisuus käyttää hyödykseen Europeanaa ja muuta sähköistä sisältöä ja tietoa; suosittaa, että tässä kampanjassa ja erityisesti Europeanan mahdollisessa koulukäytössä lähdetään siitä, että verkkosisältöjen ja -tiedon laajempi käyttömahdollisuus ei ole päämäärä sinänsä ja että siksi tarvitaan lisäksi hankkeita, joissa pyritään rohkaisemaan verkkosisällön ja -tiedon kriittiseen tarkasteluun;
60. kehottaa komissiota varmistamaan, että Europeana-tietokantaa koskevat tiedotuskampanjat ja vastaavat valistustoimet kanavoidaan jäsenvaltioissa asiasta vastaavien kumppanijärjestöjen kautta;

(iv) Hallinnointi

61. pitää myönteisenä Euroopan digitaalikirjastosäätiön (EDLF) nykyistä työtä, jolla pyritään helpottamaan sellaisten muodollisten sopimusten tekemistä museoiden, arkistojen, audiovisuaalisten arkistojen ja kirjastojen välillä, jotka koskevat aineiston toimittamista yhteiseen Europeana-portaaliin ja sen ylläpitoa koskevaa yhteistyötä;
62. pitää tärkeänä, että kulttuurilaitoksilla on edelleen tärkeä rooli Europeana-hankkeen mahdollisimman demokraattisessa hallinnoinnissa; kehottaa niitä toimimaan yhteistyössä kaksinkertaisen digitointityön välttämiseksi ja käyttämään resursseja tarkoituksenmukaisesti;
63. pyytää komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan Europeana-hankkeen hallinnointia ja varmistamaan, että kussakin jäsenvaltiossa nimetään toimivaltainen viranomainen johtamaan ja valvomaan digitointia, lisätään kirjastojen ja kulttuuriaineistojen tuottajien tietoisuutta hankkeesta, kerätään jo tuotettua digitaaliaineistoa suoraan tuottajilta, jotta se voidaan muuntaa yhdenmukaiseen digitaalimuotoon siten, että uutta sisältöä voitaisiin lisätä välittömästi Europeana-tietokantaan; katsoo, että pitkällä aikavälillä on harkittava, olisiko etusija annettava Euroopan unionin yhteisrahoittamien hankkeiden yhteydessä jo tuotettujen aineistojen keräämiselle ja lisäämiselle Europeanaan;
64. ehdottaa, että käynnistetään julkinen tarjouskilpailu Europeanan hallinnon koordinoimiseksi mahdollisimman tehokkaasti, määritellään selvät realistiset tavoitteet ja arvioidaan tarvittaessa toimintaa uudelleen;
65. suosittaa, että komissio tutkii mahdollisuutta perustaa eurooppalainen elin, joka koordinoi kansallisten viranomaisten osallistumista digitoinnin seurantaan, tekijänoikeuskorvausten maksamista tekijöille ja muita Europeana-hankkeeseen liittyviä asioita;

66. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Europeana¹ – Euroopan verkkokirjasto, -museo ja -arkisto – avattiin marraskuussa 2008 osana komission digitaalikirjastoaloitetta. Aloitteen tarkoituksena on tuoda Euroopan kulttuuri- ja tiedeperintö kaikkien saataville Internetiin.

Nykyisin Europeana sisältää 6 miljoonaa digitoitua teosta, kuten kirjoja, karttoja, elokuvakatkelmia ja valokuvia. Tavoitteena on, että kesäkuussa 2010, kun European uusi versio on tarkoitus ottaa käyttöön, järjestelmässä on kymmenen miljoonaa teosta. Hankkeen toisessa vaiheessa otetaan käyttöön täysin toimiva Europeana.eu, joka on monikielisempi ja jossa on semanttisia verkkotoimintoja. Käyttäjät voivat tällöin löytää Europeanasta tietoja omalla äidinkielellään.

Europeana rahoitetaan eContentplus-ohjelmasta ja kilpailukyvyn ja innovoinnin ohjelmasta. Lisäksi sitä rahoittavat jotkut jäsenvaltiot ja kulttuurilaitokset.

Kun Euroopan digitaalikirjastosäätiö EDLF perustettiin, tavoitteena oli tarjota monialainen pääsy Euroopan kulttuuriperintöön. Säätiö pyrkii helpottamaan sellaisten muodollisten sopimusten tekemistä museoiden, arkistojen, audiovisuaalisten arkistojen ja kirjastojen välillä, jotka koskevat aineiston toimittamista yhteiseen Europeana-portaaliin ja sen ylläpitoa koskevaa yhteistyötä. Sen tavoitteena on myös tarjota oikeudellinen kehys, jota EU voi käyttää rahoitustarkoituksiin, ja toimia pohjana tulevalle hallinnoinnille.

Palvelun ylläpidosta vastaa Europeana-toimisto, jota isännöi Alankomaiden kansalliskirjasto. Yli 1000 kulttuurilaitosta tarjoaa Europeanassa sisältöä (joko suoraan tai koostajaorganisaation kautta) ja yli 150 laitosta on mukana sen kumppaniverkostossa.

Komissio suunnittelee nyt Europeanan seuraavaa kehitysvaihetta. Tavoitteena on varmistaa, että Europeana ja sen perustana olevat digitointi-, verkkosaatavuus- ja digitaaliarkistointiperiaatteet mahdollistavat eurooppalaiselle kulttuurille pysyvän näkyvyyden Internetissä ja luovat yhteisestä ja monimuotoisesta perinnöstämme kiinteän osan Euroopan tulevaa tietoinfrastruktuuria.

Europeanan tulevasta kehittämisestä järjestettiin myös julkinen kuuleminen. Siinä käsiteltiin muun muassa keinoja yksityisen sektorin osallistuttamiseen Europeanan tulevaan kehittämiseen julkisen ja yksityisen alan kumppanuuksien avulla sekä sitä, miten tekijänoikeuksien alaisia sisältöjä voitaisiin hakea Europeanasta.

Euroopan parlamentti ilmaisi 27. syyskuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa "i2010 - Tavoitteena Euroopan digitaalinen kirjasto" vahvan tukensa ajatukselle perustaa Euroopan digitaalikirjasto, joka toimii yhteisenä, monikielisenä Euroopan kulttuuriperinnön portaalina.

Nyt kun Europeanasta on tulossa todellisuutta, se tarvitsee selkeää poliittista tukea Euroopan parlamentilta, koska tämän hankkeen jatkuvuus ja laatu riippuu kestävän rahoitus- ja

¹ <http://www.europeana.eu>

hallinnointimallin luomisesta, tekijänoikeuksien alaisen aineiston massadigitointia koskevien ratkaisujen löytämisestä sekä tämän hankkeen tärkeyttä koskevan tietoisuuden lisäämisestä jäsenvaltioissa.

Tärkeimmät sisältöä koskevat kysymykset

Kulttuurituotteiden, kirjat mukaan lukien, digitointi on mittava ja kallis hanke, joka edellyttää oikeudenhaltijoiden, kulttuurilaitosten ja TVT-yritysten sekä julkisen ja yksityisen sektorin välistä tiivistä yhteistyötä.

Sen, mitä sisältöjä digitoidaan ja viedään Europeanaan, päättävät jäsenvaltiot ja niiden kulttuurilaitokset kulttuuri- ja/tai tietohallintopolitiikkansa mukaisesti.

Eri jäsenvaltioiden **panos** Europeanaan on hyvin **erisuuruinen** sekä määrällisesti että aineistotyypeittäin. Vain viisi prosenttia kaikista digitaalisista kirjoista on saatavissa Europeanasta. Lähes puolet niistä on peräisin Ranskasta. Muita paljon aineistoa antavia maita ovat Saksa (16 %), Alankomaat (8 %) ja Yhdistynyt kuningaskunta (8 %). Kaikkien muiden maiden osuus on viisi prosenttia tai vähemmän.

Massadigitoinnin alkaessa muualla maailmassa EU:n on ryhdyttävä paneutumaan vakavammin Euroopan kulttuuriperinnön laajamittaiseen digitointiin. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä helposti vahingoittuviin teoksiin ja teoksiin, jotka voivat mahdollisesti pian lakata olemasta, audiovisuaalinen aineisto mukaan lukien.

Alkuperäisenä tavoitteena oli keskittyä yleisesti saatavilla olevan tekstiaineiston tarjoamaan potentiaaliin. Oikeudellisista syistä Europeanaan ei sisällytetä kirjoja, joiden painos on loppunut (**noin** 90 prosenttia kansallisten kirjastojen sisällöstä) eikä orpoteoksia (**arviolta** 10 - 20 prosenttia kansallisista **tekijänoikeuden alaisista** kokoelmista), joiden tekijää ei saada selville.

Samalla on selvää, että olisi löydettävä ratkaisuja **tekijänoikeuksien alaisen** aineiston sisällyttämiseksi Europeanaan. Tämä on erityisen tärkeää, jotta aineistoon ei jää aukkoa viime vuosisadan kohdalle. Vaarana on, että verkkoon saadaan paljon aineistoa ajalta ennen 1900-lukua, mutta vain hyvin vähän uudempaa aineistoa. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä kulttuurilaitosten ja oikeudenhaltijoiden välillä tekijänoikeuslainsäädäntöä noudattaen.

Erityisen akuutti ongelma ovat **orpoteokset**, toisin sanoen teokset, joiden oikeudenhaltijoita on mahdoton tai hyvin vaikea selvittää. Useimmissa jäsenvaltioissa on edistytty vain hyvin vähän sen jälkeen, kun komissio vuonna 2006 antoi digitointia ja digitaalista säilyttämistä koskevan suosituksen.

Orpoteoskysymys on herättänyt erityisen suurta kiinnostusta Google Book -hakua koskevassa oikeusasiansa Yhdysvalloissa annetun sovintoratkaisun johdosta, koska se koskee monia tällaisia töitä. (Google Books on kaupallinen hanke, jonka on kehittänyt yksi Internetin palvelumarkkinoiden tärkeimmistä toimijoista. Se tarjoaa käyttäjille mahdollisuuden katsella verkossa yleisesti saatavilla olevia kirjoja tai osia tekijänoikeuksien alaisista kirjoista käyttäjän tehtyä avainsanaan perustuvan haun.) Kyse on Googlen ja amerikkalaisten kustantamojen järjestön ja kirjailijayhdistyksen välisestä sopimuksesta tekijänoikeuksien

loukkausta koskevan oikeusasian ratkaisemiseksi. Yhdysvalloissa tehtyä päätöstä sovelletaan vain kirjojen kaupalliseen käyttöön, jota Google harjoittaa Yhdysvalloissa. Se voi kuitenkin johtaa osaamiskuilun syntymiseen Euroopan ja Yhdysvaltojen välille, jos eurooppalaisten kirjailijoiden kirjat olisivat tämän päätöksen johdosta saatavissa vain Yhdysvaltojen alueelta käsin. Google voisi saada käytännössä monopoliaseman ainoana kirjojen löytämisen, jakelun ja myynnin lähteenä.

Komission on siksi seurattava tarkkaan, miten tilanne kehittyy. On ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimiin uuden digitaalisen kuilun syntymisen välttämiseksi ja Euroopan yhteisten pitkän aikavälin etujen suojelemiseksi. Eurooppalainen lähestymistapa on erilainen kuin Google Booksin menettelytapa, koska Europeana on maailmanlaajuisesti käytettävissä oleva palvelu, joka pyrkii tarjoamaan korkealaatuisia sisältöjä ja kunnioittamaan tekijänoikeuksia koskevia säädöksiä. Tämä olisi muistettava etsittäessä ratkaisuja niihin moninaisiin ongelmiin, jotka liittyvät tekijänoikeuksia koskeviin säädöksiin, jotka eroavat suuresti toisistaan EU:n eri jäsenvaltioissa.

ARROW-hankkeen (Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works) avulla jokaisen käyttäjän on Euroopan tasolla kehitetyn palvelun avulla mahdollista selvittää, onko teos saatavissa, ovatko sen tekijänoikeudet rauenneet vai onko kyseessä orpoteos, ja saada tietoa tekijänoikeuksien haltijoista. Tämänkaltaiset aloitteet ovat hyvin hyödyllisiä välineitä, koska ne helpottavat orpoteosten tekijänoikeuksien selvittämistä.

Euroopassa meneillään olevat digitointihankkeet ovat osoittaneet, että **yleisesti saatavilla olevan aineistoon** digitoinnissa syntyy formaattimuutoksen jälkeen ongelmia. On olennaisen tärkeää, että yleisesti saatavilla olevat analogisessa muodossa olevat kirjat säilyvät yleisesti saatavina myös digitoituina ja että niistä saa nauttia mahdollisimman laaja yleisö. Euroopassa on käytössä monia eri menettelytapoja, jotka herättävät digitoinnin perusteella syntyviin oikeuksiin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä.

Yleisesti saatavilla olevaan aineistoon liittyviä ongelmia ovat esimerkiksi oletamus, että digitoinnin perusteella syntyy uusia oikeuksia, yleisesti saatavilla olevien teosten yksinoikeuksien antaminen digitoivalle yritykselle sekä kulttuurisisältöjen saatavuutta koskevat alueelliset rajoitukset, joita voi ilmaantua digitointiprosessin aikana.

Rahoituskysymykset

Euroopan digitaalikirjaston **rahoitusmalli** on kehittynyt yksinomaan yhteisön rahoittamasta mallista (vuoteen 2009 asti EDL-net-hankkeen kautta eContentplus-ohjelman varoista) malliksi, jossa rahoittajana ei ole vain komissio (kilpailukyvyyn ja innovoinnin ohjelmasta) vaan myös jäsenvaltiot, jotkut kulttuurilaitokset sekä yksityiset sponsorit (vuodesta 2009 vuoden 2013 loppuun).

Uusia rahoitusmenetelmiä on kehitettävä kestävästä rahoitusmallin löytämiseksi vuodesta 2013 eteenpäin.

Yksi mahdollisuus olisi siirtyä nykyisestä hankeperusteisesta rahoituksesta julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin ja suunnitelmallisempaan julkisten laitosten osallistumiseen.

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia voivat olla muun muassa yksityinen sponsorointi, maksut Europeanan tarjoamista linkeistä sellaisten organisaatioiden sisältöihin, jotka saavat tuloja näistä sisällöistä, sekä laaja-alaisemmat kumppanuudet, joissa yksityinen ala suoraan osallistuu Europeanan ylläpitoon ja tuottaa tuloja sivuston ylläpitämiseksi. Tämä olisi aina tehtävä selkeiden ehtojen ja yhteisten suuntaviivojen pohjalta.

Julkisiin rahoitusmalleihin olisi sisällyttävä sekä jäsenvaltioiden rahoitusosuuden lisääminen että komission antama jatkuva rahoitus vuoden 2013 jälkeen.

Välitön tehtävä olisi kalliin massadigitointiprosessin toteuttaminen kehittyvän Lissabonin strategian mukaisesti. Yksi mahdollinen keino olisi kattaa osa digitointikustannuksista yhteisön seuraavan sukupolven ohjelmista ja ottaa tämä huomioon seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Nykyinen taantuma ei voi olla syy vähentää tietoyhteiskunnan, digitoinnin ja muun sen kaltaisen toiminnan rahoitusta.

Tarvitaan asianmukainen **kampanja** tulevan rahoituksen takaamiseksi, varojenkeräämiskonferenssit mukaan lukien, jotta lisättäisiin tietoisuutta Europeanasta sekä sen työn ja niiden ponnistelujen määrästä, joita tarvitaan, jotta Euroopan kulttuuriperinnön laajamittaisessa digitoinnissa edistyttäisiin merkittävästi.

5.2.2010

TEOLLISUUS-, TUTKIMUS- JA ENERGIAVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kulttuuri- ja koulutusvaliokunnalle

Europeana-hankkeen seuraavista vaiheista
(2009/2158(INI))

Valmistelija: Ioan Enciu

EHDOTUKSET

Teollisuus-, tutkimus- ja energiavalioikunta pyytää asiasta vastaavaa kulttuuri- ja koulutusvaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. katsoo, että kulttuuri- ja koulutusaineistojen käyttömahdollisuudet on asetettava etusijalle pyrittäessä parantamaan koulutuksen tasoa ja elintasoja,
- B. toteaa, että hyvin monia eri kirjastojen hallussa olevia digitoituja teoksia ei ole saatettu julkiseen käyttöön digitaalisten tallennusmuotojen yhteensopimattomuuden vuoksi; katsoo, että kirjastot ovat henkilökuntansa ansiosta sopivimpia laitoksia valvomaan ja hoitamaan teosten digitointia,
 - 1. suosittelee komissiolle, että virtuaalikirjasto Europeanasta tehtäisiin sähköinen tietokanta, joka digitaaliaineistonsa yhdenmukaisen esillepanon ansiosta parantaisi käytettävyyttä ja joka parantaisi myös digitoitujen teosten turvallisuutta, koska keskitetyn tietokannan valvonta pienentäisi toiminta- ja ylläpitokuluja;
 - 2. korostaa, että olisi mahdollisimman pikaisesti suunniteltava Europeanan saattamista käytettäväksi kaikilla virallisilla kielillä, jotta kaikki EU:n kansalaiset voisivat hyötyä siitä;
 - 3. korostaa, että vammaisten henkilöiden tulisi voida hyödyntää digitaalitekniikkaa ja heidän mahdollisuuksiaan koulutukseen ja tiedonsaantiin tulisi parantaa, ja kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan, että Euroopan kollektiivinen tietämys on kokonaan ja vapaasti vammaisten käytettävissä esteettömässä muodossa ja soveltuvaa tekniikkaa käyttäen;

4. pyytää komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan Europeana-hankkeen hallinnointia ja varmistamaan, että kussakin jäsenvaltiossa nimitetään toimivaltainen viranomainen johtamaan ja valvomaan digitointia, lisätään kirjastojen ja kulttuuriaineistojen tuottajien tietoisuutta hankkeesta, kerätään jo tuotettua digitaaliaineistoa suoraan tuottajilta, jotta se voidaan muuntaa yhdenmukaiseen digitaalimuotoon siten, että uutta sisältöä voitaisiin lisätä välittömästi Europeana-tietokantaan; katsoo, että pitkällä aikavälillä on harkittava, olisiko etusija annettava Euroopan unionin yhteisrahoittamien hankkeiden yhteydessä jo tuotettujen aineistojen keräämiselle ja lisäämiselle Europeanaan;
5. ehdottaa, että käynnistetään julkinen tarjouskilpailu Europeanan hallinnon koordinoimiseksi mahdollisimman tehokkaasti, määritellään selvät realistiset tavoitteet ja arvioidaan tarvittaessa toimintaa uudelleen;
6. suosittaa komissiolle, että digitaalisen sisällön tuottajia pyydetään varmentamaan Internet-sivut, joihin Europeanassa viitataan;
7. kehottaa komissiota määrittelemään säännöt vakiomenettelystä teoksen julkaisemiseksi ja sen digitaalisen version toimittamiseksi kansalliseen arkistoon teoksen lähtiessä painoon; korostaa, että kansallinen arkisto lisää sisällön Europeana-tietokantaan tiukasti tekijänoikeuksia noudattaen;
8. suosittaa komissiolle, että peruskoulun oppilaille sekä yliopistojen ja muiden oppilaitosten opiskelijoille ja opettajille sekä kaikille niille, jotka todistetusti suorittavat opintoja tai tutkimusta, taataan maksuton mahdollisuus käyttää kaikkea Europeana-kirjaston sisältämää kulttuuri- ja koulutusaineistoa; suosittaa lisäksi komissiolle, että tuetaan tutkimus- ja kehittämishankkeita, joissa käytetään Europeanan digitaalista aineistoa, kehittämällä ja levittämällä maksutta yhtenäisiä opinto- ja opetussuunnitelmia sekä opetuskäyttöön tarkoitettuja tietokoneohjelmistoja sekä muodollista että epävirallista (elinikäistä) opiskelua varten; katsoo, että toissijaisuusperiaate ei estä sellaisten eurooppalaisten ohjelmien luomista, joiden tarkoituksena on saattaa mahdollisimman paljon tieteellistä ja teknistä tietoa opettajien, opiskelijoiden ja tutkijoiden ja yleisemmin koko koulutusjärjestelmän käyttöön;
9. korostaa, että Europeanan olemassaolo riippuu pitkällä aikavälillä siitä, että valitut rahoitus- ja hallintomallit ovat kestäväällä pohjalla, ja painottaa, että rahoituksen olisi huomattavalta osaltaan oltava julkista, mutta että uudet rahoitustavat – kuten julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden kumppanuudet – on myös otettava huomioon ja kehitettäväksi;
10. suosittaa komissiolle, että tulevaisuudessa harkitaan mahdollisuutta vaatia, että kaikki Euroopan unionin yhteisrahoitteisissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa tuotetut digitaaliset aineistot toimitetaan Europeana-digitaalikirjastoon; huomauttaa kuitenkin, että teollis- ja tekijänoikeuksista johtuvat rajoitukset on otettava huomioon;
11. korostaa tarvetta poistaa EU:n tason oikeudelliset esteet, jotta kirjastot voivat hakea unionin rahoitusta digitointiin;
12. suosittaa komissiolle, että laaditaan ohjeet myös sen varmistamiseksi, että Europeanan kohtuuhintainen käyttö on mahdollista myös kaikille muille, jotka haluavat käyttää sitä

huolimatta siitä, mikä rahoitusmalli lopulta valitaan;

13. kehottaa komissiota ja nykyistä Hollannissa sijaitsevaa hallintoa tekemään merkittäviä teknisiä ja esteettisiä parannuksia Europeanaan, kuten tarkastelemaan vaikeuksia, joita liittyy varojen hankkimiseen ja turvaamiseen siten, että kirjastot voivat suorittaa tarvittavan digitoinnin;
14. suosittaa, että komissio käynnistää kampanjan tiedotusvälineissä ja verkossa Europeana-sivuston tunnettuuden lisäämiseksi, verkkoliikenteen ohjaamiseksi eurooppalaisilta palvelimilta Europeanan lähteisiin, joista on ensisijainen pääsy digitaaliaineistoon, ja jäsenvaltioiden ja kulttuurilaitosten kannustamiseksi tuottamaan sisältöä sivustolle; katsoo tarpeelliseksi myös erityisen tiedotusvälineissä toteutettavan tiedotuskampanjan, joka kohdistettaisiin opiskelijoille ja opettajille kaikilla koulutustasoilla ja jossa keskityttäisiin Europeanan digitaaliaineistojen käyttöön opetustarkoituksiin;
15. katsoo, että tällainen kampanja muistuttaisi läheisesti sen tyyppistä toimintaa, joka jo on katsottu tarpeelliseksi Euroopassa yhä ilmenevän digitaalisen kuilun kaventamiseksi, jotta kaikilla olinpaikastaan riippumatta olisi mahdollisuus käyttää hyödykseen Europeanaa ja muuta sähköistä sisältöä ja tietoa; suosittaa, että tässä kampanjassa ja erityisesti Europeanan mahdollisessa koulukäytössä lähdetään siitä, että verkkosisältöjen ja -tiedon laajempi käyttömahdollisuus ei ole päämäärä sinänsä ja että siksi tarvitaan lisäksi hankkeita, joissa pyritään rohkaisemaan verkkosisällön ja -tiedon kriittiseen tarkasteluun;
16. suosittaa, että komissio tutkii mahdollisuutta perustaa eurooppalainen elin, joka koordinoi kansallisten viranomaisten osallistumista digitoinnin seurantaan, tekijänoikeuskorvausten maksamista tekijöille ja muita Europeana-hankkeeseen liittyviä asioita;
17. suosittaa komissiolle, että huolehditaan siitä, että vammaisille henkilöille tuotetaan mahdollisimman laajasti digitaalisällön erityisversioita, kuten äänikirjoja;
18. suosittaa, että komissio ja sen yksityisen sektorin kumppanilaitokset hankkivat Europeana-sivuston tekijänoikeussuojatulle aineistolle sellaisia tietotekniikkasovelluksia kuin kirjoitus- ja kopiointisuojaukset ja että tiedostojen esittelysivulla on linkki sisällöntuottajan verkkosivuston sivulle, josta asiakirja on ladattavissa tuottajan määräämin ehdoin;
19. suosittaa, että komissio vaatii digitoituilta teoksilta vakiotyyppistä sähköistä muotoa, jotta digitoitut teokset olisivat yhteensopivia verkkoliittymän ja tietokannan kanssa;
20. suosittaa, että komissio varmistaa, että kansallisten laitosten tai yksityisten kumppaneiden toimittamat digitoitun aineiston varmuuskopiot säilytetään näiden laitosten tai kumppaneiden tietokoneilla.

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	4.2.2010
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 50 -: 0 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Jean-Pierre Audy, Zoltán Balczó, Bendt Bendtsen, Reinhard Bütikofer, Maria Da Graça Carvalho, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Pilar del Castillo Vera, Lena Ek, Ioan Enciu, Adam Gierek, Norbert Glante, Fiona Hall, Jacky Hélin, Edit Herczog, Arturs Krišjānis Kariņš, Philippe Lamberts, Bogdan Kazimierz Marcinkiewicz, Judith A. Merkies, Angelika Niebler, Jaroslav Paška, Miloslav Ransdorf, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Michèle Rivasi, Paul Rübig, Amalia Sartori, Francisco Sosa Wagner, Konrad Szymański, Evžen Tošenovský, Ioannis A. Tsoukalas, Marita Ulvskog, Vladimir Urutchev, Adina-Ioana Vălean, Kathleen Van Brempt, Alejo Vidal-Quadras, Henri Weber
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	António Fernando Correia De Campos, Francesco De Angelis, Ilda Figueiredo, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Ivailo Kalfin, Paweł Robert Kowal, Werner Langen, Marian-Jean Marinescu, Alajos Mészáros, Vladko Todorov Panayotov, Peter Skinner, Hannu Takkula, Silvia-Adriana Țicău

29.1.2010

OIKEUDELLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

kulttuuri- ja koulutusvaliokunnalle

Europeana-hankkeen seuraavista vaiheista
(2009/2158(INI))

Valmistelija: Marielle Gallo

EHDOTUKSET

Oikeudellisten asioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kulttuuri- ja koulutusvaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. pitää tärkeinä niin kutsuttuja orpoteoksia eli tekijänoikeuksien suojaamia teoksia, joiden oikeudenhaltijoita ei voida tunnistaa tai löytää huolellisesta selvitystyöstä huolimatta, sekä tarpeellisenä määrittää tarkasti kunkin alan orpoteosten määrä ja laatu, jotta ongelmaan voidaan kehittää sopivia ratkaisuja;
2. kehottaa komissiota antamaan orpoteosten digitoinnista, säilyttämisestä ja levittämisestä lainsäädäntöehdotuksen, jossa tehdään loppu vallitsevasta oikeusvarmuuden puutteesta muttei onohdeta velvollisuutta pyrkiä huolellisesti selvittämään oikeudenhaltijat ja maksamaan näille korvaukset;
3. kehottaa komissiota kehittämään orpoteosten eurooppalaisen tietokannan, jonka avulla olisi mahdollista vaihtaa tietoja oikeuksien hallinnasta ja järkeistää huolellisen selvitystyön kustannuksia;
4. pitää tärkeänä löytää oikea tapa käsitellä yksityisiä dokumentteja (kirjeenvaihto, muistiinpanot, valokuvat, filmi- ja kuvatallenteet), jotka kuuluvat kulttuurilaitosten kokoelmiin, mutta joita ei ole koskaan julkaistu tai saatettu yleisön saataville, sillä ne ovat yksityisyyden suojan ja moraalisen oikeuden kannalta ongelmallisia;
5. kehottaa etsimään keinoja kannustaa kulttuurilaitoksia tekemään oikeudenhaltijoiden kanssa sopimuksia teosten rajat ylittävistä saataville saattamisesta heti, kun niiden digitointisuunnitelma on laadittu, ja edistämään yhdessä verkkokirjakauppojen kanssa

kilpailukykyisen ympäristön luomista, koska tämä edistäisi kulttuuriperinnön levittämistä Euroopan alueella;

6. korostaa, että yhteisen eurooppalaisen kulttuuriperinnön on tärkeää olla yhtäläisesti kaikkien saatavilla, ja pyytääkin jäsenvaltioita poistamaan EU:n sisäiset esteet, jotka vaikeuttavat Europeana-tietokannan joidenkin osien käyttöä;
7. korostaa, että unionin tasolla on sovittava yhteisistä menettelytavoista, joita noudatetaan vahvistettaessa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden ehtoja, ja että on käytävä tarkkaan läpi yksityisten sektorin toimijoiden kanssa tehdyt digitointisuunnitelmia koskevat kumppanuussopimukset ja eritoten niiden määräykset yksinoikeuslausekkeiden kestosta, siitä, miten hakukone indeksoi ja mille sijalle sijoittaa kirjastojen omassa käytössä olevat digitaaliset tiedostot, palvelun jatkuvuudesta, sopimusehtojen avoimuudesta ja digitoinnin laadusta;
8. kehottaa komissiota toteuttamaan tehokkaan yleisölle suunnatun tiedotuskampanjan, jossa esitellään Europeanaa ja sen tarjoamia palveluita;
9. kehottaa komissiota varmistamaan, että Europeana-tietokantaa koskevat tiedotuskampanjat ja vastaavat valistustoimet kanavoidaan jäsenvaltioissa asiasta vastaavien kumppanijärjestöjen kautta;
10. kannustaa komissiota osallistumaan sellaisten tapojen ja keinojen etsintään, joilla saataisiin kiinnitettyä jäsenvaltioiden huomio siihen, että Europeana-tietokannan käyttäjät etsivät tärkeitä teoksia, jotka ovat saatavilla niiden kansallisissa kokoelmissa mutteivät Europeanassa.

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	28.1.2010
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 22 -: 0 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Raffaele Baldassarre, Sebastian Valentin Bodu, Christian Engström, Marielle Gallo, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Klaus-Heiner Lehne, Antonio Masip Hidalgo, Jiří Maštálka, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Evelyn Regner, Francesco Enrico Speroni, Alexandra Thein, Cecilia Wikström
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Piotr Borys, Sajjad Karim, Vytautas Landsbergis, Kurt Lechner, Eva Lichtenberger, Toine Manders, Arlene McCarthy, Angelika Niebler

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	22.2.2010
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 30 -: 0 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Maria Badia i Cutchet, Malika Benarab-Attou, Piotr Borys, Silvia Costa, Santiago Fisas Ayxela, Mary Honeyball, Cătălin Sorin Ivan, Petra Kammerevert, Morten Løkkegaard, Emma McClarkin, Katarína Neveďalová, Doris Pack, Chrysoula Paliadeli, Marie-Thérèse Sanchez-Schmid, Pál Schmitt, Marco Scurria, Timo Soini, Emil Stoyanov, Hannu Takkula, László Tőkés, Helga Trüpel, Gianni Vattimo, Sabine Verheyen, Milan Zver
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Ivo Belet, Nessa Childers, Nadja Hirsch, Catherine Soullie, Rui Tavares
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (187 art. 2 kohta)	Roger Helmer